

OBSAH

PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ	11
I/ ZROD SOCIALISTICKÉHO REALISMU	24
KSČ a socialistický realismus	25
André Gide se vrací ze Sovětského svazu	35
Protektorát a odsun	40
Rozporuplné poválečné tříletí	45
II/ VÝVOJ SOCIALISTICKÉHO REALISMU	66
Fronta je všude	73
Vyloučit a nahradit	84
Velký inkvizitor – Ladislav Štoll	87
„Vnitřní osobní únor“ – kladivo na literaturu	93
Vnitřní nepřítel	96
III/ KRIZE SOCIALISTICKÉHO REALISMU	100
Smrt vůdce	101
České tání?	103
Vážné problémy mladé poezie	108
II. sjezd Svazu československých spisovatelů	111
„Vleklá krize“ po II. sjezdu	117
Květen	121
Skoncovat s tradicí „ducha II. sjezdu spisovatelů“	125

IV/ SOCIALISTICKÁ LITERATURA	130
Mýtus SSSR	133
Mládí	135
Továrny a úderníci	138
Kulturní dědictví	142
Nepřítel	145
Julius Fučík	151
Mezi socialistickým realismem a budovatelským románem	156
Fréza a fronta	166
Milan Kundera a Květen	171
Malé formy a druhá vlna válečné prózy	176
V/ MEZI AVANTGARDOU A SOCIALISTICKÝM REALISMEM	184
Vítězslav Nezval	185
František Halas	192
Jiří Weil	196
Pokus o ideologii	202
Jaroslav Seifert	210
Vladimír Holan	215
VI/ HLEDÁNÍ ZTRACENÉ PŘÍTOMNOSTI	225
Skupina 42 a Jiří Kolář	225
Odmítnutí v mezích zákona	238
Ve jménu Božím	248
Jan Zahradníček	253
VII/ EMIGRACE	261
Literární a ediční činnost	268
Egon Hostovský	284
VIII/ VE ZNAMENÍ SURREALISMU	298
Karel Teige	300
Znamení zvěrokruhu	309
Zbyněk Havlíček	314
Underground a Egon Bondy	325

IX/ BOHUMIL HRABAL	344
X/ JOSEF ŠKVORECKÝ	373
ZÁVĚR.....	397
Literatura	403
Jmenný rejstřík	455

Povědomí o 20. století se rychle ztrácí, leckdy se setkáváme se zjednodušujícím a jednostranným pohledem na minulost, který tak těžce znemožňuje skutečné kritické uvažování o událostech starých několik desetiletí. I tak precizní a originální teoretická práce o totalitarismu, kterou sepsala Hannah Arendtová, se považuje stále překážkou důkladné analýzy jednotlivých totalitních systémů. V tomto směru lze zcela souhlasit se Slavojem Žižkem, který konstatuje, že „pojem ‚totalitarismus‘ vůbec není účinný teoretický koncept, nýbrž spíše svého druhu *reason of state*, neumožňuje nám myslet, nechce nás, abychom si osvojili nový pohled na dějinnou skutečnost, kterou popisuje: raději toho nás zprůstňuje povahou myslet nebo nám dokonce aktivně zabírá ‚v myšlení‘“ (Žižek 2007: 5). Oberbné zjednodušování, které se 20. století dostává všem mechanické aplikace teorie totalitarismu, ho postupně mění v jakési bezčasí, téměř bez jakékoli historie. Neuměnné množství historických a politických událostí se tak pomalu proměňuje v jakési dlouhé (a nudné) období totality bez vnitřního vývoje. Proto je dnes možné označovat minulá století jako „krátké“, interpretovat ho jako dobu provázenou neúspěchy a slepými uličkami a vyzdvihovat některá období, kterým jsou někdy ve vždy úplně přesvědčivě přisuzovány „demokratické tradice“ (v případě Československa je zvlášť diskutabilní například skutečná demokratickost prvních tří poválečných let 1945–1948).

S velkou opatrností je třeba používat výraz „demokracie“ v souvislosti s dobou, která právě z radikální kritiky neúspěchů předválečných demokracií udělala jeden ze základních kamenů odlišnosti